

سایه شوم قرارداد ۱۹۱۹

بر مذاکرات هسته ای

امیر فیض- حقوقدان

سایه هائی که از مذاکرات هسته ای بین آمریکا و ایران مشهود است شباهت های تامه ای بین آن و سایه قرارداد شوم ۱۹۱۹ را تداعی میکند تنها تفاوت مهم در این است که در ۱۹۱۹ انگلیس عاقد و طرف قرارداد ۱۹۱۹ بود و اکنون در حقیقت آمریکا طرف مذاکرات هسته ای با ایران است.

جدول سایه ها

این تحریر سعی دارد با ترسیم جدولی شباهت های سایه های شوم قرارداد و ثوق الدوله و کاکس معروف به قرارداد ۱۹۱۹ را پیش روی داوری خوانندگان محترم قرارداد تا جدول مزبور سرمایه ای باشد برای اعتبار به کلامی با نمایندگان مجلس است که تحریر حاضر مقدمه آن میباشد.

کلید راهنمایی

سایه های قرارداد ۱۹۱۹ با علامت * * و سایه های مذاکرات هسته ای و موافقتنامه ژنوبا علامت # مشخص میشود.

* * قرارداد ۱۹۱۹ بین دولت ایران و بریتانیا پس از ۹ ماه مذاکرات محرمانه تنظیم شد.

موافقتنامه ژنو پس از ۶ ماه و تمدید مدت مذاکرات محرمانه تنظیم شد.

* * بر اساس قرارداد ۱۹۱۹ تمامی امور کشور و لشگری ایران زیر نظر مستشاران انگلیسی با محوریت آنها قرار گرفت.

تا آنجا که از موافقتنامه ژنو برمیآید (آنچه که کم و بیش انتشار یافته) تمام فعالیت هسته ای حتی مراکز نظامی کشور و هر نقطه ای که آژانس اتمی که در واقع کشور آمریکا است بخواد بدون خبر و کسب اجازه و موافقت ایران آنجا را بازرسی کند، ماهیت موافقتنامه ژنو طوری است که به ضابطه های معین و مشروط محدود نشده و عملاً در صورت اجرا دامنه های آن بهر کجا که آمریکا نظر داشته باشد اداری و نظامی تسری میآید.

* * امضا کنندگان قرارداد ۱۹۱۹ به بهانه مصالح کشور آنرا محرمانه اعلام کردند.

جمهوری اسلامی و نمایندگان مذاکره کننده ایران از همان وهله اول اصرار در محرمانه بودن مذاکرات با ۱+۵ داشتند که چون آمریکا این شرط را نپذیرفت و اسرائیل راهم شریک مذاکره دانست مسئله محرمانه

به سیاق موافقتنامه ژنو نپیوست ولی جمهوری اسلامی سیاست محرمانه بودن آنرا ز مردم و مجلس دنبال کرد.

** قرارداد ۱۹۱۹ دارای دو قسمت محرمانه بود.

موافقتنامه ژنو هم به دابخش است یکی بخش موافقتنامه ژنو و دیگری موافقت نامه جامع که هر دو محرمانه است.

** قرارداد ۱۹۱۹ موضوع و محدوده معینی داشت.

موافقتنامه ژنو و موافقت جامع فاقد موضوع مشخص و محدوده اجراست و در نهایت هر قدر دست آمریکا باز و مسلط است دست ایران بسته و محصور است.

** بنابه نوشته مورخین در قرارداد ۱۹۱۹ انگلیسی ها مبالغ درشتی رشوه داده اند و این موضوع بعدها روشن شد.

اظهارات نمایندگان ایران دائر به امضای موافقتنامه ژنو بدون خواندن و اینکه موافقتنامه ای به آن مهمی فقط ظرف یک روز به امضا رسیده میتواند این اشاره راداشته باشد که بی مایه فطیر است؛ حال این فطیر دلار است یا حمایت آمریکا برای دولتمردی ایران، بعد ها معلوم خواهد شد (گرچه از هم اکنون معلوم است).

** امضای قرارداد ۱۹۱۹ با مخالفت های مردم و بیشتر مطبوعات فرانسه و آمریکا روبرو شد.

در مسئله هسته ای ایران بدلیل کج کاری های جمهوری اسلامی جریان به شورای امنیت سازمان ملل و در نهایت انزوای ایران کشیده شد و حمایت مطبوعات آزاد جهان از ایران در مقابل فشار آمریکا که عملا سرگله مذاکره کنندگان بود منتفی شد.

** در قرارداد ۱۹۱۹ مردانی مانند حاج امام جمعه خویی - ممتازالدوله - محمود افشاری زدی - دولت آبادی - عبدالله مستوفی - محمد علی فروغی - مستوفی الممالک و بسیاری دیگر بودند که هم زیان قرارداد را تشخیص میدادند و هم زیر بار نفوذ و ثوق الدوله نمی رفتند.

در رابطه با موافقتنامه ژنو ملاحظات موجود نشان میدهد که برخی از آقایان نمایندگان به فساد سنگین موافقت نامه آگاه هستند ولی مردانگی مردان ایام قرارداد ۱۹۱۹ را ندارند.

مهمترین مسئله ای که شاید بتوان گفت انگیزه این تحریر بحساب می آید وجه مشترک زیر است:

جالش مشترک

قرارداد ۱۹۱۹ بعلت اینکه قبل از اینکه به تصویب مجلس برسد از طرف دولت به اجرا گذاشته شده بود

مورد اعتراض مجلس قرار گرفت و بی اعتبار اعلام شد.

دکتر مصدق در جلسه علنی مجلس گفت: «وثوق الدوله برخلاف نص صریح قانون اساسی قرارداد با انگلیس را پیش از اینکه بتصویب مجلس برساند به معرض اجرا گذاشته؛ ای نمایندگان مجلس چشم ملت ایران سیاه شد بس که از بعضی رجال این مملکت خطاکاری و خیانت دیده است».

آقایان نمایندگان مجلس

آقایان نمایندگان مجلس قرارداد ۱۹۱۹ به اعتبار اینکه بدون تصویب مجلس به اجرا گذاشته شده

از اعتبار خارج و کان لم یکن شد و ایران از قیودات و تعهدات بی شمار آن قرارداد نجات یافت. به عین

این موقعیت، نسبت به موافقت نامه ژنو در مقابل شماسست برای نجات ملت از آلام نامحدود موافقت

نامه ژنو از آن استفاده کنید و بعلت عدم تصویب موافقت نامه ژنو و اجرای خودسرانه دولت توقف

اجرائی آنرا خواستار و موضوع موافقت نامه و استحضار مجلس را از جریان مذاکره خواستار شوید.